

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania A. Spółki z o.o. w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.
o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2017 r.,
skargi kasacyjnej A. Spółki z o.o. w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 maja 2016 r. oddalono apelację A. Sp. z o.o. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 kwietnia 2015 r., mocą którego oddalono odwołanie Spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 17 lipca 2014 r. w przedmiocie ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie w związku z przekazaniem pracownikom Karty L. (...) na zakup produktów spożywczych albo usług gastronomicznych.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego.

Zwrócił także uwagę, że sporna kwestia powstała na tle interpretacji przepisów dotyczących opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Płatnik składek w trybie art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej zwrócił się do organu rentowego o wyjaśnienie wątpliwości w związku z brzmieniem § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998 r. Nr 161, poz. 1106).

Sąd Apelacyjny odwołał się do poglądów judykatury (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 2013 r., I UK 73/13, OSNP 2014 nr 6, poz. 87; z dnia 10 grudnia 2013 r., I UK 74/13, LEX nr 1413495) i wywiódł, że z podstawy wymiaru składek podlega wyłączeniu wartość posiłków finansowanych przez pracodawcę i udostępnionych pracownikom do spożycia w miejscu i czasie pracy, a tych wymagań nie spełniają bony żywieniowe, przeznaczone do realizacji w placówkach gastronomicznych albo handlowych.

Z tych względów apelacja płatnika została oddalona z mocy art. 385 k.p.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego złożył pełnomocnik płatnika składek, zaskarżając powyższe orzeczenie w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oparł się na przesłankach przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania. Wstępnie należy nadmienić, że skarżący oparł się na kryterium ilościowym, bowiem wymienia trzy z czterech podstaw przedsądu. Naturalnie kumulacja okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest możliwa, lecz nie może się lokować za każdym razem w obrębie tej samej normy prawnej (tu § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, dalej powoływane jako rozporządzenie).

W związku z tym należy podkreślić, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego

zagadnienia prawnego różni się od przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ten sam problem prawny nie może być jednocześnie istotnym zagadnieniem prawnym, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością”, oraz stanowić przedmiotu rozbieżnej wykładni w orzecznictwie bądź wypowiedziach doktryny (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967; z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, LEX nr 1544567). Zatem jeden obraz zbudowany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z gruntu jest chybiony.

Zawężając pole badawcze do poszczególnych aspektów tej części skargi kasacyjnej, która obecnie podlega badaniu, to w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. W ocenie skarżącego zamyka się ono stwierdzeniem, czy wydane pracownikowi znaki legitymacyjne uprawniające do wymiany na posiłek, do kwoty 190 zł miesięcznie bez prawa do ekwiwalentu, korzystają ze zwolnienia na podstawie § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia, czy też możliwość taka jest wyłączona w wyniku wykładni *a contrario* przez § 2 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia; nadto istotnym zagadnieniem jest ustalenie zakresu przedmiotowego pojęcia „posiłek”, tj. czy tu chodzi o gotowy posiłek zestawiony w danie oferowane przez punkt gastronomiczny, czy również posiłek w formie produktu spożywczego nadającego się bezpośrednio do spożycia, zakupionego w sklepie spożywczym.

Zagadnienie prawne nie może być utożsamiane wyłącznie z konkretnym stanem faktycznym, gdyż wówczas byłoby tyle zagadnień prawnych ile stanów faktycznych. Chodzi raczej o syntetyczne ujęcie problemu związanego z problematyką obliczenia podstawy wymiaru składek z uwzględnieniem osi pewnych obowiązków pracodawcy w związku z zamiarem wydawania kart uprawniających do uzyskania posiłku, które nie powinny prowadzić do ich oskładkowania. Zatem przy ocenie tego zjawiska nie sposób pominąć dotychczasowych poglądów judykatury, które w dostateczny sposób identyfikują przedmiot sporu. Sąd Najwyższy na temat wykładni § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia wypowiedział się w wyrokach z dnia 10 września 2013 r., I UK 73/13 (OSNP 2014 nr 6, poz. 87) oraz I UK 74/13 (LEX nr 1413495 z glosą M. Gładoch i P. Baranika, PiZS 2014 nr 8, s. 38-41), przyjmując, że bony (talony lub kupony) żywnościowe (żywieniowe) uprawniające do nabycia posiłków lub artykułów spożywczych w zakładach zbiorowego żywienia lub sieciach

(placówkach) handlowych, które nie zostały wydane przez pracodawcę na podstawie przepisów prawa pracy lub postanowień układu zbiorowego pracy (art. 86 § 2 k.p.), nie podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek na pracownicze ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia. Stąd budowanie kolejnych wątpliwości przez tworzenie nowych pojęć terminologicznych (karta lunch pass) ma charakter techniczny i nie rodzi nowego, dotychczas nierozpoznanego zagadnienia prawnego, lecz wkracza sferę polemiki z przyjętym w orzecznictwie poglądem, co nie wyczerpuje znamion opisanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Klarowne pozostaje, że z podstawy wymiaru składek podlega wyłącznie wartość finansowanych przez pracodawcę posiłków udostępnianych pracownikowi do spożycia, które znajdują się w stanie nadającym się do tego celu (spożycia) w miejscu i czasie pracy u zainteresowanego pracodawcy. Tych wymagań nie spełniają karty lunch pass, które miałyby być przyznawane przez spółkę do zrealizowania we wskazanych punktach gastronomicznych lub sieciach (jednostkach) handlowych, które oferują w zamian rozmaite produkty spożywcze, z wyłączeniem artykułów chemicznych, wyrobów tytoniowych i alkoholowych. Podkreślenia wymaga, iż rozporządzenie z dnia 18 grudnia 1998 r. wyłącznie w § 2 ust. 1 pkt 6 dopuszcza możliwość wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wartości świadczeń rzeczowych wynikających z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy oraz ekwiwalentów za te świadczenia wypłacanych zgodnie z przepisami wydanymi przez Radę Ministrów lub właściwego ministra, a także ekwiwalentów pieniężnych za pranie odzieży roboczej, używanie odzieży i obuwia własnego zamiast roboczego oraz wartości otrzymanych przez pracowników bonów, talonów, kuponów lub innych dowodów uprawniających do otrzymania na ich podstawie napojów bezalkoholowych, posiłków oraz artykułów spożywczych, w przypadku gdy pracodawca, mimo ciążącego na nim obowiązku wynikającego z przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, nie ma możliwości wydania pracownikom posiłków i napojów bezalkoholowych. A zatem obejmuje ono jedynie pracodawców, którzy na podstawie art. 232 k.p. w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz.U. Nr 60, poz. 279 ze zm.) zobligowani są zapewnić nieodpłatnie pracownikom zatrudnionym

w warunkach szczególnie uciążliwych posiłki wydawane ze względów profilaktycznych i napoje, których rodzaj i temperatura powinny być dostosowane do rodzaju wykonywanej pracy. Opisany wyjątek od reguły nie powinien być interpretowany w sposób rozszerzający, co zresztą znajduje odbicie w przytoczonych poglądach Sądu Najwyższego.

Nie jest trafna także druga podstawa przedsądu, a mianowicie kwestia związana z rozbieżnością w orzecznictwie. Skarżący szeroko uargumentował przykłady orzeczeń sądów powszechnych (np. wyroki Sądu Apelacyjnego w (...): z dnia 24 kwietnia 2008 r., III AUa (...) i z dnia 25 lutego 2014 r., III AUa (...); wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 marca 2012 r., V U (...)), co jego zdaniem uzasadnia przyjęcie postawionego problemu do rozpoznania. Tymczasem dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie ma rozbieżności na temat rozumienia cytowanego powyżej § 2 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia, a do rozbieżności dochodzi jedynie w orzecznictwie sądów powszechnych. Owa rozbieżność dotyczy zresztą orzeczeń, które następnie zostały zaskarżone skargą kasacyjną i doprowadziły do wydania orzeczeń kasacyjnych, co pomija w swym wniosku skarżący (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., I UK 205/15, LEX nr 1814903). Stąd przesłanka związana z rozbieżnościami w orzecznictwie sądów nie została należycie uzasadniona. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego potrzeba wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości lub wywołującego rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) zachodzi wtedy, kiedy jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie (por. postawienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Rozbieżności powinny mieć charakter horyzontalny, co oznacza ferowanie odmiennych poglądów w judykaturze Sądu Najwyższego. Tymczasem sporny dyktando wpisuje się w pogląd aprobowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co prowadzi do przesunięcia postępowania kasacyjnego w fazę kolejnej instancji sądowej. Tymczasem inny jest cel i funkcja tego etapu procedowania.

W końcu w sprawie nie została udokumentowana podstawa z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Źródła tego uchybienia skarżący upatruje w art. 328 § 2 k.p.c. w

związku z art. 391 § 1 k.p.c. (zaskarżony wyrok nie zawiera podstawy prawnej). Zapatrywanie to nie jest trafne. Sąd Apelacyjny wskazał, że oddala apelację płatnika składek z mocy art. 385 k.p.c. Oznacza to, że zaaprobował ustalenia faktyczne oraz dokonaną przez Sąd I instancji podstawę prawną rozstrzygnięcia. Wzmocnieniem tej argumentacji było odwołanie się do dominujących poglądów Sądu Najwyższego, co w żaden sposób nie uprawdopodobnia oczywistego naruszenia prawa, zwłaszcza ulokowanej w treści art. 328 § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze skarga nie zawiera komponentów pozwalających na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c.